

Sygn. akt I ACa 931/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marzanna Góral

Sędziowie: SA Beata Byszewska

SO del. Joanna Wiśniewska-Sadowska (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Marta Puskarska

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 21 marca 2016 r., sygn. akt I C 38/16

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) punkcie pierwszym częściowo w ten sposób, że oddala powództwo:

- w zakresie kwoty 1.749.548,63 (milion siedemset czterdzieści dziewięć tysięcy pięćset czterdzieści osiem 63/100) złotych wraz z odsetkami w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych od dnia 10 czerwca 2013 roku;

- w zakresie odsetek w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych liczonych od kwoty 9.311,37 (dziewięć tysięcy trzysta jedna 37/100) złotych za okres od dnia 10 czerwca 2013 roku do dnia 3 grudnia 2015 roku;

b) w punkcie drugim w całości w ten sposób, że zasądza od (...) W. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 7.200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II. w pozostałej części apelację pozwanego oddala;

III. zasądza od (...) W. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz (...) W. kwotę 1.758.860 zł wraz z odsetkami w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowej od dnia 10 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 95.143 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Podstawą wydania powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i rozważania:

(...) W. wykonuje zadania z zakresu administracji rządowej wynikające z odrębnych uregulowań. Jednostka samorządu terytorialnego wykonująca tego typu zadania, otrzymuje z budżetu państwa środki pieniężne w wysokości zapewniającej jej realizację tego zadania zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

(...) W. wykonywało zadania z zakresu administracji rządowej w roku 2012. W związku z potrzebą podejmowania działań zleconych w ramach ustawy o gospodarce nieruchomościami (wyплаты odszkodowań za wywłaszczone nieruchomości oraz odszkodowań zasądzonych w wyrokach sądowych) przekładano (...) Urzędowi Wojewódzkiemu plan finansowy na dany rok celem zapewnienia środków, o którym mowa w art. 49 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Na środki finansowe przeznaczone na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (...) W. zaplanowało wydatkować w roku 2012 kwotę oscylującą w granicach 190 mln zł. (...) Urząd Wojewódzki przeznaczył w budżecie na ten cel kwotę 3 mln zł.

Ponieważ Wojewoda (...) nigdy nie przekazywał środków na dany rok zaplanowanych przez powoda, (...) W. wypłacało świadczenia wynikające z zadań zleconych z własnych środków (po wyczerpaniu środków przyznanych i przelanych, co następowało zawsze w I kwartale danego roku) i po uzyskaniu decyzji ostatecznej w przedmiocie wywłaszczenia, bądź po otrzymaniu prawomocnego orzeczenia do realizacji. W tym samym czasie zwracano się do (...) Urzędu Wojewódzkiego o przelanie wypłaconych świadczeń, przedstawiając stosowną dokumentację (ostateczną decyzję, dowód przelania środków). Wojewoda (...) występował do Ministra (...) o zapewnienie środków zaplanowanych w związku z wykonywaniem zadań zleconych przez (...) W., ale środki wpływały w kwocie niewystarczającej. Na wniosek powoda w przedmiocie zwiększenia dotacji Wojewoda (...) zwracał się ponownie do Ministra (...) o uruchomienie środków rezerwowych. Dopiero po otrzymaniu zgody Ministerstwa (...), pozwany mógł zwiększyć dotację (...) W.. W przypadku nieterminowej wypłaty osoby uprawnione kierowały egzekucję w stosunku do (...) W., co wiązało się z dodatkowymi czynnościami i kosztami.

Od 2015 r. praktyka w zakresie wpłat na zadania zlecone uległa zmianie. Wprawdzie Wojewoda nadal nie przelewa wystarczających środków na realizację zadań w danym roku zgodnie z planem przedstawionym przez (...) W., ale urzędnicy powoda już z chwilą wydawania decyzji o wywłaszczeniu zwracają się do Wojewody o dalsze zapewnienie środków, tak aby z chwilą uzyskania decyzji ostatecznej środki pieniężne były już zagwarantowane.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione. Sąd przytoczył art. 49 ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z którym jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami otrzymuje z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań. W myśl ust. 5 dotacje takie winny być przekazywane w taki sposób, aby umożliwić pełne oraz terminowe wykonywanie zadań zleconych. Z kolei zgodnie z ust. 6 tego przepisu, w sytuacji kiedy nie dotrzymano warunku określonego w ust. 5, jednostce samorządu terytorialnego przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia wraz z odsetkami w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych, w postępowaniu sądowym. Zdaniem sądu z ustalonego stanu faktycznego wynika, że (...) W. występowało o zapewnienie środków finansowych na wykonywanie zadań zleconych na dany rok w wysokości wielokrotnie wyższej, niż faktycznie otrzymywało, czyli nie została zatem spełniona przesłanka wynikająca z powołanego artykułu, że środki powinny być

przekazane w taki sposób, żeby móc bez dodatkowych czynności „upominających się”, czy też „korzystania” z własnych funduszy realizować zadania zlecone w danym roku kalendarzowym. Sąd wskazał, że wprowadzenie żaden przepis rangi ustawowej nie nakłada na jednostki samorządowej obowiązku finansowania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej z własnych dochodów, ale skoro powód nie miał zapewnionych środków na pełne i terminowe wykonanie zadań (ust. 5 ustawy), to musiał skorzystać z innych źródeł sfinansowania tych zadań (z tym przypadku z własnych środków). W przeciwnym razie nie mógłby wykonać zadań zleconych w pełni i w terminie, co naraziłoby Skarb Państwa na dalsze finansowe straty.

Ponieważ dotacja celowa nie dała powodowi możliwości pełnego wykonywania zadań zleconych, sąd okręgowy przyjął, iż była ona przekazana niezgodnie z art. 49 ust. 5 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, a zatem jednostka samorządu terytorialnego ma możliwość wystąpienia na drogę sądową z pozwem o zapłatę na podstawie art. 49 ust. 6 powyższej ustawy. Artykuł ten stanowi samodzielną podstawę do dochodzenia należnego roszczenia wraz z odsetkami (Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 lutego 2012 r., sygn. akt II CSK 195/11).

W ocenie sądu, jeżeli przepis art. 49 ust. 6 ustawy daje możliwość wystąpienia na drogę sądową z roszczeniem o zasądzenie kwot potrzebnych do terminowego i pełnego wykonywania zadań zleconych, to przepis ten stanowi również podstawę do wystąpienia z roszczeniem o zapłatę odsetek od nieterminowo przekazanej dotacji. Podstawą rozstrzygnięcia był art. 49 ust. 5 oraz ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz z art. 481 §1 k.c. w związku z art. 49 ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

O kosztach sądowych Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie:

1. art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo podniesionego zarzutu przedawnienia;
2. art. 482 k.c. poprzez jego wadliwe zastosowanie i zasądzenie odsetek od dnia poprzedzającego dzień wytoczenia powództwa do dnia zapłaty,
3. art. 5 k.c. w zw. z art. 49 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz art.44, art. 170 oraz art. 254 pkt. 3 ustawy o finansach publicznych poprzez uznanie za podlegające ochronie roszczenia powoda o zasądzenie odsetek od nieterminowo przekazanych dotacji w sytuacji, gdy powód otrzymał niezbędne dotacje na wykonywanie zadań zleconych, a jedynie z uwagi na własne zamierzone działania terminy przekazywania kwot dotacji były uzależnione od wniosków powoda, przy czym pozwany dokonywałby wpłat przed terminami wymagalności zasadzonych roszczeń;
4. art. 49 ust. 6 w zw. z ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego na skutek przyjęcia, że pozwany jest zobowiązany do zapłaty odsetek w wysokości jak od zaległości podatkowych od dnia dokonywania płatności przez powoda, w sytuacji gdy pozwany nie pozostawał w zwłoce w realizacji dotacji celowej w tym czasie, wobec uruchamiania przez powoda procedury zwiększania dotacji w terminach przypadających po tych datach, a powód nie wykazał terminów, w których dotacje celowe winny zostać mu przekazane;
5. art. 233 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę skarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

Rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia, sąd apelacyjny zważył, co następuje:

Zdaniem sądu apelacyjnego apelacja pozwanego jest w przeważającej części uzasadniona, jakkolwiek tylko część jej zarzutów zasługuje na uwzględnienie, co skutkowało częściową zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem powództwa w tym zakresie.

W niniejszej sprawie okoliczności faktyczne były w zasadniczych zarysach bezsporne, znajdując swe oparcie w zgromadzonych w aktach sprawy dokumentach, co czyni niezasadnym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W szczególności nie budzi wątpliwości, że przyznana w 2012 roku dotacja celowa była zdecydowanie mniejsza niż wnioskowana przez powoda kwota, a także, że uzyskane z tego tytułu środki wyczerpały się już w pierwszym kwartale 2012 roku, bezsporne jest zatem, że przyznane z budżetu państwa dotacje celowe były niewystarczające. Ze zgromadzonych w sprawie dowodów wynika także, w jakiej wysokości (...) W. wypłacało uprawnionym należne od Skarbu Państwa odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości oraz należności wynikające z wykonania prawomocnych orzeczeń sądowych, a także, kiedy pozwany był informowany o dokonanych wpłatach, zaś analiza załączonych dokumentów wskazuje, że informacja o dokonanej płatności była przekazywana pozwanemu niezwłocznie, w ciągu kilku dni. Nie ma także sporu co do dat, w jakich pozwany po uruchomieniu środków z rezerwy celowej zwracał wypłacone uprzednio środki na rachunek powoda. Nie budzi też wątpliwości, że (...) W. wnosiło o przyznanie większej kwoty na realizację zadań zleconych, zaś łączna kwota wypłaconych zobowiązań wynikała ze składanych przez powoda sprawozdań kwartalnych, a tym samym pozwany miał świadomość, że dotacje celowe przekazane powodowi wyczerpały się. Skarżący nie kwestionował zresztą faktu, że przyznana na początku roku dotacja celowa była niewystarczająca, wskazywał natomiast, że po jej wyczerpaniu powód powinien każdorazowo informować pozwanego o konieczności uruchomienia środków z rezerwy celowej jeszcze przed realizacją płatności, co umożliwiłoby wcześniejsze uruchomienie środków, a tym samym pozwoliłoby uniknąć opóźnień w płatnościach. Natomiast powód, polemizując z takim stanowiskiem, wskazywał, że nałożone na niego zadania z zakresu administracji rządowej powinny być wykonywane w sposób terminowy, a opóźnienie w realizacji zobowiązań Skarbu Państwa i wstrzymywanie wypłat należnych odszkodowań skutkowałoby obciążeniem powoda odsetkami za opóźnienie. Spór między stronami dotyczył zatem nie tyle ustaleń faktycznych, ile oceny, czy praktyka dokonywania wypłat odszkodowań przez powoda przed złożeniem pozwanemu wniosków o zwiększenie dotacji była prawidłowa, a także, czy powód powinien dokonywać tych wypłat ze środków własnych, czy też mógł w tym celu wykorzystać uzyskiwane z majątku pozwanego dochody pieniężne.

W niniejszej sprawie dokonana przez sąd okręgowy wykładnia art. 49 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego była poprawna i sąd drugiej instancji w całości ją akceptuje. Jest ona zresztą zgodna ze stanowiskiem Sądu Najwyższego. Zagadnienie podstawy prawnej roszczenia jednostki samorządu terytorialnego o świadczenie z tytułu poniesionych przez tę jednostkę kosztów wykonania zadania zleconego z zakresu administracji rządowej nie pokrytych przez dotację celową było przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego między innymi w wyroku z dnia 10 lutego 2012 r. (sygn. akt II CSK 195/11), zgodnie z którym art. 49 ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego stanowi samodzielną podstawę tego roszczenia, jeżeli przekazana dotacja celowa nie zapewnia pełnego i terminowego wykonania zleconych zadań. Pogląd ten potwierdził wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2015 r. (sygn. akt V CSK 295/14).

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem przepis art. 49 ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przyznaje jednostkom samorządu terytorialnego prawo dochodzenia w postępowaniu sądowym należnego świadczenia wraz z odsetkami w wysokości ustalonej tak, jak dla zaległości podatkowych, w przypadku niedotrzymania warunku określonego w ustępie piątym, a więc nie przekazania dotacji celowych, o których mowa w ustępie pierwszym, w sposób umożliwiający pełne i terminowe wykonanie zleconych zadań. Zgodnie z ustępem pierwszym jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania zlecone ustawami otrzymuje z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań, a Skarb Państwa jest zobowiązany zapewnić terminowo wpływ tych środków, ze skutkami, o których mowa w ustępie szóstym tego przepisu.

Sąd Najwyższy zwrócił ponadto uwagę, że podwójne odesłanie w ustępie szóstym - do ustępu piątego i poprzez jego treść do ustępu pierwszego - nie jest przypadkowe. Sąd wskazał, że dotacja celowa, o której mowa w art. 49 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jest dotacją o charakterze obligatoryjnym i jedną z niewielu, w stosunku do której ustawodawca wprost sformułował zasadę adekwatności. Oznacza to, że wysokość dotacji powinna być tak wyliczona według zasad określonych w przepisach ustawy o finansach publicznych obowiązujących w dacie jej przyznania, by przekazane środki zapewniały pełne i terminowe finansowanie wykonania zadań zleconych.

Sąd Najwyższy podkreślał ponadto, że powyższe unormowanie ma źródło w art. 167 ust. 1 i 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który wprowadzając konstytucyjną zasadę podziału dochodów publicznych pomiędzy administrację publiczną i samorząd terytorialny, przyznaje jednostkom samorządowym prawo do udziału w tych dochodach odpowiednio do przypadających im zadań i prawo do zmian w ich podziale w wypadku zmian w zakresie zadań i kompetencji.

Odstąpienie przez ustawodawcę od zasady proporcjonalności wyrażonej w art. 167 Konstytucji i wprowadzenie w art. 49 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego reguły adekwatności, uzasadnia wnioszek, że w tym zakresie ustawodawca przyjął pełną odpowiedzialność administracji rządowej za finansowanie zadań publicznych należących do jej kompetencji, lecz zleconych lub zleconych ustawami do wykonywania samorządowi. W szczególności żaden przepis rangi ustawowej nie nakłada na jednostki samorządowe obowiązku finansowania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej z dochodów własnych, jeżeli poziom środków przekazanych w formie dotacji nie jest wystarczający. Skoro ustęp 6 art. 49 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przyznaje jednostce samorządu terytorialnego prawo do wystąpienia o należne świadczenie w wypadku niedotrzymania warunku określonego w ustępie 5, a ten nakłada na administrację rządową obowiązek przekazania dotacji celowej w wysokości zapewniającej realizację zadań zleconych (ust. 1) w sposób pełny i terminowy, to prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, że stanowi on podstawę roszczenia o zapłatę zarówno różnicy pomiędzy kwotą rzeczywiście potrzebną do pełnego wykonania zadań zleconych a wysokością przekazanej dotacji, jak odsetek z tytułu opóźnienia w ich wypłacie oraz odsetek o których mowa w art. 481 k.c.

Zgodnie z utrwaloną w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykładnią art. 49 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego Skarb Państwa miał zatem obowiązek zapewnienia dotacji celowej w kwocie wystarczającej na pełne i terminowe wykonanie zadań zleconych. Natomiast z poczynionych przez sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych wynika, że przekazana kwota była niewystarczająca. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje ponadto, że pozwany był informowany o prognozowanych wypłatach w związku z realizacją zadań zleconych przez powoda, a także, że otrzymywał sprawozdania kwartalne, z których jednoznacznie wynikało, w jakiej kwocie zrealizowano dotychczas należności Skarbu Państwa. Pozwany wiedział zatem o tym, że środki przekazane w ramach dotacji celowej uległy wyczerpaniu. Z powyższych względów na uwzględnienie nie zasługuje także zarzut naruszenia art. 5 k.c. Zdaniem sądu apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do oceny działania powoda w kategoriach nadużycia prawa podmiotowego. Nie budzi natomiast wątpliwości, że Skarb Państwa nie wywiązał się z obowiązku zapewnienia dotacji w kwocie wystarczającej na wykonanie zadań zleconych, a tym samym potrzeba uruchamiania środków z rezerwy celowej wynikała z rażącego zaniżenia wysokości przekazanej dotacji, co z kolei uniemożliwiało jednostce samorządu terytorialnego pełne i terminowe wykonanie zleconych zadań. Nie sposób zatem czynić wobec powoda zarzutów nadużycia prawa podmiotowego w związku z faktem, że wobec wyczerpania dotacji celowej realizował w dalszym ciągu zadania zlecone, pokrywając należności Skarbu Państwa z własnych środków, a następnie w oparciu o art. 49 ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego domagał się zwrotu nie tylko uiszczonych przez siebie kwot, ale także odsetek za opóźnienie w ich wypłacie.

Na uwzględnienie zasługuje natomiast podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie podniesionego w toku postępowania przed sądem okręgowym zarzutu przedawnienia. Podstawę prawną do dochodzenia odsetek za opóźnienie w wypłacie dotacji celowej na realizację zadań zleconych stanowi art. 49 ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z którym w przypadku niedotrzymania warunku określonego w ustępie piątym, jednostce samorządu terytorialnego przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia wraz z odsetkami w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych, w postępowaniu sądowym. Zasadność podniesionego zarzutu przedawnienia zależy natomiast od ustalenia, w jakim terminie przedawniają się określone w nim odsetki, czy są to odsetki cywilnoprawne, które jako świadczenie okresowe przedawniają się zgodnie z art. 118 k.c. w terminie trzyletnim, czy też odsetki od należności podatkowych, których termin przedawnienia regulują przepisy ordynacji podatkowej. Zdaniem sądu apelacyjnego użyte w ust. 6 art. 49 sformułowanie „odsetki w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych” określa tylko i wyłącznie wysokość należnych odsetek, nie odnosi się natomiast do ich rodzaju, nie są to zatem odsetki od zobowiązań podatkowych,

ale odsetki cywilne, które mogą być dochodzone w postępowaniu sądowym na podstawie art. 481 k.c., przy czym ich wysokość została ustalona w odrębnym przepisie (art. 49 ust.6). Należy ponadto zauważyć, że charakter prawny odsetek związany jest z charakterem należności głównej. W ocenie sądu odwoławczego żądanie zasądzenia należnej dotacji stanowi roszczenie cywilnoprawne, które może być dochodzone w postępowaniu sądowym jako typowa sprawa cywilna, nie stanowi natomiast należności podatkowej. Na taki charakter roszczenia o zwrot należnej dotacji celowej zwracał ponadto uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 lutego 2015 r. (sygn. akt V CSK 295/14), stwierdzając, że roszczenie określone w art. 49 ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego ulega przedawnieniu w terminie 10 lat (art. 118 k.c.). W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy zwrócił ponadto uwagę na cywilnoprawny charakter tego roszczenia, mimo, że jego źródło leży w unormowaniach dotyczących kompetencji Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz w unormowaniach dotyczących zasad finansowania tych jednostek, zaś art. 49 ust. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego stanowi samodzielną podstawę tego roszczenia, jeżeli przekazana dotacja celowa nie zapewnia pełnego i terminowego wykonania zleconych zadań, bez potrzeby odwołania się do art. 417 k.c. Przesądzenie cywilnoprawnego charakteru odsetek dochodzonych w niniejszym postępowaniu skutkowało uwzględnieniem podniesionego w apelacji zarzutu przedawnienia. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie poglądem odsetki stanowią świadczenie okresowe i jako takie przedawniają się z upływem trzech lat. Kwestię tę jednoznacznie przesądziła uchwała składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2005 r. (sygn. akt III CZP 42/04), w której wyrażono pogląd, że ustanowiony w art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe stosuje się do roszczeń o odsetki za opóźnienie także wtedy, gdy roszczenie główne ulega przedawnieniu w terminie określonym w art. 554 KC. Roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się jednak najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego.

W niniejszej sprawie powództwo zostało wniesione w dniu 4 grudnia 2015 r., a zatem przedawnieniu uległy odsetki wymagalne do dnia 3 grudnia 2012 r., powód mógł zatem skutecznie dochodzić odsetek za okres trzech lat poprzedzających wytoczenie powództwa. Szczegółowa specyfikacja dochodzonych niniejszym pozvem roszczeń znajduje się na k.25 akt sprawy. Wymieniono w niej zarówno poszczególne kwoty zapłaconych przez powoda odszkodowań w związku z realizacją zadań zleconych, jak i terminy ich spełnienia (od dnia następnego powód mógł naliczać odsetki), a także daty przekazania środków pieniężnych na rachunek (...) W.. Z powyższego zestawienia wynika, że wszystkie należności z pozycji 1-60 i pozycji 68 zostały zapłacone przed dniem 3 grudnia 2012 r., a zatem odsetki od tych kwot uległy przedawnieniu. Natomiast należności uwzględnione w pozycjach 60-67 i 69-70 zostały uregulowane po dniu 3 grudnia 2012 r., należne od tych kwot odsetki przedawniły się zatem jedynie w części. Łączna kwota zobowiązań z pozycji 60-67 wynosiła 10.514.730 zł, zapłata tej kwoty nastąpiła w dniu 5 grudnia 2012 r., powód mógł zatem skutecznie domagać się zapłaty za 1 dzień odsetek, które wynosiły 3.744,97 zł. Łączna kwota zobowiązań z pozycji 69-70 wynosiła 578.842 zł, zapłata tej kwoty nastąpiła w dniu 31 grudnia 2012 r., powód mógł zatem skutecznie domagać się zapłaty odsetek za 27 dni. Należność z tego tytułu wyniosła 5.566,40 zł. Łącznie kwota nieprzedawnionych roszczeń wyniosła 9.311,37 zł. Z powyższych względów sąd apelacyjny zmienił w części zaskarżony wyrok, oddalając powództwo ponad tę kwotę (czyli co do kwoty 1.749.549,11 zł stanowiącej przedawnione odsetki).

Sąd apelacyjny uwzględnił ponadto zarzut naruszenia art.482 k.c. Rację ma skarżący, że sąd okręgowy zasądzając odsetki od dnia 10 czerwca 2013 r. naruszył sformułowany w tym przepisie zakaz anatocyzmu. Odsetki od skapitalizowanych odsetek należą się dopiero od dnia wniesienia powództwa, a zatem w niniejszej sprawie powód mógł się ich domagać najwcześniej od dnia 4 grudnia 2015 r. Uwzględnienie tego zarzutu skutkowało częściową zmianą wyroku i oddaleniem powództwa w zakresie odsetek za okres od 10 czerwca 2013 r. do dnia 3 grudnia 2015 r.

Z powyższych względów, uwzględniając częściowo podniesione w apelacji zarzuty sąd apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., a w pozostałej części apelację oddalił zgodnie z art. 385 k.p.c.

Konsekwencją dokonanej zmiany było rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za pierwszą i drugą instancję zgodnie z regułą zawartą w art. 100 zd.2 k.p.c. Zważywszy na fakt, że w następstwie dokonanej zmiany zaskarżonego orzeczenia powództwo zostało oddalone prawie w całości (oddalono żądanie w zakresie kwoty 1.749.549,11 zł, co oznacza, że powód utrzymał się ze swoim żądaniem w kwocie 9.311,37 zł), sąd nałożył na powoda obowiązek zwrotu wszystkich kosztów poniesionych przez pozwanego za pierwszą i drugą instancję. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego

za pierwszą instancję ustalona została na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, natomiast za drugą instancję na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust.1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w związku z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Joanna Wiśniewska-Sadowska Marzanna Góral Beata Byszewska